

DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT

Bergen kommune
postboks 7700
5020 Bergen

04.06.2009

Deres ref

Vår ref
200800987-/ROH

Dato

03 JUNI 2009

Klage på Riksantikvarens vedtak om fredning med hjemmel i kulturminneloven §§ 15 og 19, jf 22. Skansen brannstasjon og Skansedammen, Øvre Blekeveien 1, gbnr 167/1220, 1221, Bergen kommune

Miljøverndepartementet viser til Deres brev av 12.03.08 der De klager på Riksantikvarens vedtak av 07.01.08 om fredning av Skansen brannstasjon og Skansedammen, for så vidt gjelder fredningsbestemmelsenes pkt 3 om riving, ombygging og nedtapping av Skansedammen.

Etter en samlet vurdering av saken har departementet funnet grunn til å oppheve Riksantikvarens vedtak av 07.01.08 i henhold til forvaltningsloven § 34 fjerde ledd. Klagen tas således til følge.

Sakens bakgrunn

Bakgrunnen for fredningssaken er Bergen kommunes planer om et parkeringshus under Skansedammen. Dette er et boligsoneanlegg som er hjemlet i kommunedelplan for Sandviken - Fjellsiden nord, vedtatt i 2001. Det var ikke innsigelse til kommunedelplanen, for så vidt gjelder hensynet til kulturminneverdiene i området. Med bakgrunn i nevnte kommunedelplan har klager i 2004 fremmet sak om opparbeiding av nytt parkområde og boligsoneparkeringsanlegg under Skansedammen. Forslaget innebærer at dammen erstattes av et vannspeil på 20 cm dybde.

I medhold av lov om kulturminner (kml) av 9. juni 1978 § 15 og § 19 fattet Riksantikvaren 07.01.08 vedtak om fredning av nevnte eiendom. Vedtaket omfatter

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Myntgt. 2
postmottak@md.dep.no
www.miljo.no

Telefon
22 24 90 90
Org no.
972 417 882

Avdeling for
kulturminneforvaltning
Telefaks
22 24 95 60

Saksbehandler
Ronny Henriksen
22245926

Skansen brannstasjon og Skansedammen og et område omkring. Garasjene inngår i det fredete området omkring det fredete anlegget med brannstasjonen og dammen. Formålet med fredningen er å bevare Skansen brannstasjon og den tilhørende dammen som et viktig eksempel på et brannvernanlegg fra første del av det 20. århundret. Formålet med fredningen av området rundt er å sikre bygningen og anleggets virkning i miljøet og opprettholde brannvernanleggets karakter der dammen og stasjonen er uløselig knyttet til hverandre.

Riksantikvarens vedtak er påklaget av Bergen kommune (klager) i brev av 12.03.08. Klagen er avgitt innenfor klagefristen i kml § 8 første ledd, siste setning.

Riksantikvaren har vurdert klagen og oversendt denne til behandling i Miljøverndepartementet ved brev av 26.06.08. Riksantikvaren opprettholder sitt vedtak av 07.01.08.

Klager har ved brev av 08.10.08 kommentert Riksantikvarens oversendelsesbrev.

Miljøverndepartementet avholdt befarings- og møte med partene, og andre impliserte, på stedet den 10.12.08.

Klagers anførsler jf. brev av 12.03.08

Riksantikvarens vedtak er behandlet av Bergen kommune, Byrådet i sak 1120-08 den 05.03.08, oversendt Riksantikvaren i brev av 12.03.08. Klagen gjelder omfanget av fredningen av Skansedammen, samt fredningsbestemmelsenes pkt 3. Av innstillingen til byrådets behandling fremkommer det at Bergen kommune ikke har innvendinger til fredningen som sådan, inkludert sammenhengen mellom brannstasjonen og dammen i forståelsen av det branntekniske kulturminnet. Fredningens omfang og fredningsbestemmelsens pkt 3 hindrer realisering av planlagt parkeringshus for boligsoneparkering under Skansedammen. Kommunen mener at et vannspeil på sammen nivå med synlige deler tilbakeført, kan ivareta hensynet til fredningen.

I tillegg mener kommunen at et vannspeil er et sikkerhetstiltak som ivaretar hensynet til drukningsfaren og som innebærer at området kan åpnes og tilgjengeliggjøres for publikum.

Riksantikvarens merknader jf. brev av 26.06.08

Riksantikvaren deler ikke Bergen kommunes syn og mener at en endring av fredningsbestemmelsene i tråd med klagen er i strid med kulturminnelovens formålsbestemmelse, jf kml § 1. Riksantikvaren legger til grunn at Bergen kommune mener at dammens volum ikke har opplevelsesverdi og derfor ingen verdi. Riksantikvaren mener imidlertid at en innskrenkning av dammen er et irreversibelt tiltak som vil redusere brannstasjonens kulturminneverdi betraktelig. I flg kml § 1 skal man bl.a. legge vitenskapelig kildeverdi til grunn ved ivaretagelse av fredningsobjekter.

Klagers merknader til Riksantikvarens oversendelsesbrev jf. brev av 08.10.08 fra byråd Lisbeth Iversen

Klager viser til tidligere momenter i saken og anfører videre at fredningsobjektet er plassert inntil et brannsmitteområde med tett boligbebyggelse. Boligsoneparkering under Skansedammen er et planlagt tiltak for å bedre fremkommelighet for ambulanser og brannbiler i området.

Byråden ser klagesaken i lys av brannhendelsene i Bergen den siste tiden og et felles fokus på brannsikring av fredet og verneverdig bygningsmasse og bygningsmiljø og ber om at dette tas med i betraktning i departementets behandling av klagesaken.

Departementets merknader

Miljøverndepartementet har ved forskrift om faglig ansvarsfordeling mv etter kulturminneloven av 9. februar 1979 (ansvarsforskriften, med senere endringer) gitt Riksantikvaren myndighet til å fatte vedtak om fredning av byggverk og anlegg av kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi jf. kml. § 15 og/eller til å frede et område rundt et fredet kulturminne jf. kml. § 19.

Departementet legger til grunn at det er store og viktige verneinteresser i saken. Departementet vil særlig legge vekt på to forhold:

- sammenhengen mellom elementene i fredningsvedtaket
- forholdet til dybden i dammen og klagers ønske om et parkeringshus.

Departementet legger til grunn at fredningsvedtaket bygger på en vurdering av Skansen brannstasjon og Skansedammen slik de fremstår på fredningstidspunktet. Fredningen åpner ikke for endringer ut over vanlig vedlikehold eller tilbakeføring på grunnlag som ikke er dokumentert. I tillegg innebærer vedtaket fredning av et område rundt de fredete kulturminnene for å bevare virkningen av de fredete objektene i miljøet omkring. Innenfor det fredete området åpnes det ikke for tiltak som kan endre områdets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen. Skansen brannstasjon og Skansedammen er ikke anlagt samtidig, men fredningen har som formål å frede et brannteknisk anlegg der sammenhengen mellom brannstasjon og vannreservoar er lesbar. Det er imidlertid Riksantikvarens oppfatning at klagers syn, som innebærer at Skansedammen erstattes av et vannspeil, er i strid med kulturminnelovens formålsbestemmelse.

Departementet vil til dette bemerke at en formålsbestemmelse først og fremst skal være en overordnet symbolbestemmelse som markerer de verdier som loven bygger på. Den medfører ikke en selvstendig rettsplikt – rettigheter og plikter går fram av andre bestemmelser i loven. Formålsbestemmelsen kan imidlertid gi anvisninger på tolkning av lovens øvrige bestemmelser og gi en ramme for utøvelse av skjønn etter loven. Kulturminnelovens formålsbestemmelse kan, etter departementets vurdering, ikke i seg selv være til hinder for en løsning som foreslått fra Bergens kommunes side.

Etter Riksantikvarens syn er det ikke forenlig med fredningens intensjon å erstatte eksisterende dam med et vannspeil på 20 cm dybde, slik at klagers ønske om bygging av et boligsoneparkeringsanlegg kan realiseres. Riksantikvaren mener at det ikke er godtgjort at det ikke finnes alternativer til parkering under Skansedammen for å oppnå intensjonen om redusert gateparkering og større fremkommelighet for utrykningsbiler. En fredning av Skansedammen innebærer at klager må finne alternativer til denne planen.

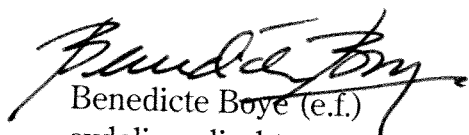
Etter departementets syn er intensjonen som ligger i planen om boligsoneparkering under Skansedammen et viktig samfunnsmessig tiltak som må settes opp mot hensynet til kulturminneverdiene i området. Departementet kan ikke se at det er fremført argumenter for bevaring av Skansedammens volum som tilsier at slike viktige samfunnshensyn må vike. Departementet legger videre vekt på at boligsoneparkeringsanlegget er hjemlet i godkjent plan og at det er foretatt vurderinger av behovet for parkering og fremkommelighet og plassering av et slikt anlegg. I en slik sammenheng er fredningens intensjon om bevaring av anlegget slik det fremstår på fredningstidspunktet, som et intakt kulturhistorisk brannvernanlegg fra første del av det 20. århundre, uforenlig med klagers ønske om parkeringsanlegg. Departementet merker seg at planvedtaket som tiltaket er hjemlet i, ikke ble imøtegått av kulturminneforvaltningen. Det er ikke aktuelt for Riksantikvaren å frede deler av anlegget. Departementet kan derfor ikke se at det er grunnlag for å opprettholde deler av fredningsforslaget og finner derfor å måtte oppheve Riksantikvarens vedtak av 07.01.08 i henhold til forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Konklusjon

Miljøverndepartementet har etter en samlet vurdering av alle sider av saken funnet grunnlag for å oppheve Riksantikvarens fredningsvedtak av 07.01.08 etter kml. §§ 15 og 19 for Skansen brannstasjon og Skansedammen, Øvre Blekeveien 1, gbnr 167/1220, 1221, Bergen kommune.

Miljøverndepartementet gjør oppmerksom på klagers rett til dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven § 36.

Med hilsen

Benedicte Boye (e.f.)
avdelingsdirektør

Ronny Henriksen
seniorrådgiver

Kopi: Riksantikvaren
Hordaland fylkeskommune